

روح الله حبیان

احکام خیمه ارباب تعارض یا تزاحم

زنجیر زنی یا انواع و اقسام دیگر عذارۃ. آیا این نوع ضرر زدن به جسم به خاطر عذارۃ جایز است؟
اولاً باید توجه داشته باشید که از نگاه شرع مقدس اسلام هر ضرری حرام نیست بلکه ضررهایی که از نگاه عقل و عرف ضرر قابل ملاحظه به حساب بیاید حرام است والا کمترین کار عبادی هم می تواند دارای ضرر جسمی باشد مثلاً خواندن نماز و سر پا ایستادن باعث مقداری فشار بر پای انسان می شود یا روزه ممکن است باعث ضعف جسمی و... شود. حتی بالاتر از این مصرف روغن نباتی به تأکید پزشکان برای سلامتی ضرر دارد اما این نوع ضررها از نگاه عرف در مقابل فوائدشان ضرر قابل ملاحظه محسوب نمی شود. در نتیجه حرمت شرعی هم ندارند؛ پس سرخ شدن سینه و... به خودی خود حرام نیست. اما اگر فرض کنیم در عذارۃ برای فردی ضرر قابل توجهی هم باشد اینجا باید اهمیت این دو مسأله را با هم بسنجید مثلاً اگر امر مرد بود بین شرکت در عذارۃ زیر باران و به تبع آن سرما خوردن و دو روز

پیرزن بیچاره را می بینید که در رودخانه افتاده و در حال غرق شدن است؛ یقیناً نجات جان مسلمان هم واجب است. در این صورت دو تکلیف شرعی قطعی با هم تزاحم پیدا کرده اند. در این موارد راه کار صحیح اولاً جمع کردن بین دو تکلیف است (البته در صورت امکان) و الا باید به تکلیف مهم تر عمل کرد و به اصطلاح معروف «اهم و مهم» نمود. البته در برخی موارد تشخیص آسان است و شما یقین دارید نجات جان مسلمان از هر تکلیف دیگری مهم تر است. اما در بسیاری از موارد هم تشخیص وظیفه دشوار است و تنها از عهده کارشناسان فن یعنی مراجع تقلید بر می آید تا از مجموع ادله شرعی اهمیت موارد را نسبت به هم تشخیص دهند.

بزنیم یا نزنیم؟!

یکی از موارد مهم این تزاحم ها اصل عذارۃ است؛ زیرا در برخی اقسام عذارۃ به نوعی ضرر جسمی بر انسان وارد می شود؛ مثلاً همین سینه زدن عادی هیأتی موجب قرمز شدن یا حتی ایجاد خون مردگی در سینه می شود و همین طور

نامطلوب هم به حساب بیاید. فرض کنید شما علاقه مندید که در شام غریبان آقا و در کوچه و خیابان همراه دیگر عذاران بر سر و سینه بزنید، اما از طرف دیگر احتمال می دهید صدای عذارۃ شما مانع استراحت برخی افراد بخصوص کهن سالانی که در خانه ها مشغول استراحتند بشود، در نتیجه متحیر می مانید که تکلیف شما در این میان چیست؟
از نگاه دینی این که دو مسأله شرعی با هم تعارض داشته باشند. نکته مهمی است که تشخیص تکلیف واقعی در این تعارض ها بر عهده فقیه است تا معین کند، مثلاً کدام روایت صحیح است و باید عمل شود و کدام ناصحیح و یا اگر هر دو صحیح هستند راه جمع بین دو روایت چیست و تکلیف درست کدام است؟ اما اگر دلیل شرعی هر دو عمل، صحیح و یقینی بود ولی در مقام عمل وقتی خواستیم به هر دو تکلیف عمل کنیم دچار مشکل شدیم، اینجا اصطلاحاً «تزاحم» پیش می آید نه تعارض؛ مثلاً می دانید که دست زدن به بدن نامحرم حرام است. از طرف دیگر

خلاصه احکام خیمه ارباب:

۱. احکام آشنا شماره قبل را به یاد دارید؟! در شماره قبلی به برخی احکام عذارۃ اشاره کردیم که عناوین آنها به این قرار بود:
۱. داستان سبک های عجیب و غریب جدید
۲. یک اصل و چندین فرع (نوآوری در عذارۃ)
۳. خطر بدعت
قرار بود ادامه احکام عذارۃ را در این شماره ارائه بدهیم.

یکی دیگر از مسائل مهم دینی که در بسیاری از موارد از جمله در خصوص عذارۃ ها و دیگر مراسم ارادت به خاندان رسالت ﷺ برای بسیاری از افراد پیش می آید، نوعی تردید و تحیر در انجام یک عمل است که به نظر می رسد در عین حال که عملی خوب و مطلوب است از طرف دیگر ممکن است عملی بد و

قول معروف نه سیخ بسوزد و نه کباب؛ اما جدای از این مسأله قاعده کلی در این موارد همان اصل «اهم و مهم» است؛ یعنی باید دید آیا ضرر و زیان فردی یا اجتماعی یک عزاداری آن گونه و آن مقدار هست که بتوان کار مهمی مانند عزاداری برای سیدالشهداء را برای آن تعطیل یا کم رنگ کرد یا خیر؟

به عنوان مثال از برخی از مراجع در خصوص مشکلات دسته های عزاداری در راه بندان خیابان و معابر عمومی و دردسری که برای رهگذران ایجاد می شود سؤال شد. ایشان فرمودند این گونه ضررها قابل اعتنا نیست و نباید عزاداری را به خاطر آن تعطیل کرد؟

به هر حال دوباره تأکید می کنیم باید با دقت و مشورت با کارشناسان فقه موارد گوناگون را بررسی کرد و نه به بهانه عزاداری و اقامه عزای سیدالشهداء حقوق عادی مردم را نادیده گرفت و موجب اذیت و آزار دیگران شد و نه به بهانه اذیت و ناراحتی مردم، عزاداری را تعطیل یا کم رنگ کرد.

زیر خیمه اباعبدالله ما را هم از یاد نبرید.

هم روشن باشد تا همسایه ها فیض ببرند؟! مخصوصاً که برخی از همسایه ها از این مسأله کله و شکایت شان را ابراز کرده باشند.

گاهی هم برعکس واضح است که عزاداری موجب اذیت و آزار کسی نخواهد شد و مثلاً شما در منزل خودتان روضه اباعبدالله بر پا می کنید و همسایه طبقه بالا از این که در ساختمان محل سکونتش مجلس گریه و عزا باشد شاکی است و تنها موافق با جشن و بزن و بکوب است، واضح است که این ناراحتی در اکثر موارد عرفاً و قانوناً بی مورد است و قابل توجه نیست؛ اما مواردی هم وجود دارد که بینابین است یعنی انسان هر دو طرف را به نوعی ترجیح می دهد؛ در اینگونه موارد چه باید کرد؟

البته تشخیص موارد مختلف با توجه به اوضاع و احوال و شاخصه های همان موارد امکان پذیر است و نمی توان یک نسخه مشترک برای همه آنها پیچید؛ اما به صورت کلی می توان گفت اصل اولیه در این موارد آن است که تلاش شود این اصطکاک و تزاخم به حداقل برسد و به

حلال است؟

ایشان فرمودند: مگر نشنیده اید که در گذشته افراد حاضر بودند دستانشان قطع شود ولی به زیارت امام حسین (علیه السلام) بروند؟

عزاداری یا حق الناس؟

یکی دیگر از مسائلی که در همین راستا مطرح می شود، آزار و اذیت احتمالی است که برخی از محافل و مجالس عزاداری برای برخی افراد پیش می آورد، مانند صدای عزاداری و نوحه خوانی برای همسایه ها، یا ایجاد راهبندان و ترافیک در معابر عمومی و... که در برخی موارد واقعا انسان را دچار تردید و شک می کند که آیا می توان به قیمت حق الناس و اذیت دیگران عزاداری نمود؟

در این خصوص باید گفت این گونه موارد معمولاً سه شکل متفاوت دارند؛ گاهی واضح است که عزاداری موجب حق الناس و اذیت و آزار مردم است که یقیناً این عزاداری حرام است زیرا وقتی می توان در یک حسینه یا یک هیئت با امکانات و شرائط مساعد عزاداری نمود، چه دلیلی وجود دارد که دو عدد باند بزرگ و چند بلندگوی شیپوری بیرون هیأت یا حسینه

خانه نشین شدن و یا ترک عزاداری در روز عاشورا و حفظ سلامتی، بعید است بتوان بیماری دو روزه را بر اقامه عزای علنی و شرکت در برنامه های رسمی اعلان مصیبت سیدالشهداء مقدم دانست؛ البته بدیهی است که شرائط برای افراد مختلف و در وضعیت های مختلف کاملاً متغیر و گوناگون است اما چه بسا اگر یک بارش باران عامل سرد و کم رونق شدن اقامه عزا در یک روز مهم مانند عاشورا گردد، حضور پر شور در عزاداری حتی به قیمت بیماری مختصر اشکال شرعی نخواهد داشت.

همچنین اقامه عزای سیدالشهداء به نماد شهادت طلبی و آمادگی برای دفاع از دین و عقاید دینی و آرمان های انسانی آن هم به هر قیمت حتی به قیمت اهداء جان تبدیل شده است و در این صورت مختصر فشار جسمی که موجب وهن مذهب و هتک عقاید شیعی نباشد نمی تواند حرام محسوب گردد.

از مرحوم آیت الله بهجت پرسیده شد آیا این آسیب های مختصری که در هنگام عزاداری و سینه زنی به جسم وارد می شود